

Handläggare: Staffan Eriksson
Region Innerstad
Park- och gatubyrån
Tel: 50826140
staffan.eriksson@gfk.stockholm.se

2002-09-26

Dnr 02-370-2790

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

En mänsklig gatumiljö. Motion av Elisabet Lönngren (s) och Malte Sigemalm (s), nr 46/2002

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden överlämnar och åberopar kontorets utlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen

Olle Zetterberg

Göran Gahm

Mats Fager

SAMMANFATTNING

I motionen föreslås åtgärder för att i högre grad än i dag prioritera de gående på innerstadens gator. Kontoret framhåller att stora förbättringar av gatumiljön har gjorts på många platser under den senaste tioårsperioden. Dock finns åtskilligt mer att göra på gatumiljösidan men också vad gäller trafiksäkerhet och framkomlighet för gående. Gatu- och fastighetsnämnden bör ges i uppdrag att ta fram en ”gångtrafikplan” för innerstaden. Den bör omfatta vilka gator som på kort och lång sikt bör prioriteras för de gående samt mål och åtgärder för en bättre trafiksäkerhet och en bättre framkomlighet för gående.

UTLÅTANDE

Bakgrund

I motionen, som bifogas, framhålls att biltrafiken är en viktig och nödvändig del i en storstad men att den skapar vissa problem. Utgångspunkten för en mänsklig och levande stad vad gäller gatumiljön måste vara att människor kan bo, promenera och sitta på uteserveringar utan att dränkas i buller och avgaser. Detta börjar man nu inse i flera av Europas större städer. Det är hög tid för oss i Stockholm att sätta gångtrafiken i fokus och att göra gatorna promenadvänliga.

Mot denna bakgrund hemställs i motionen att

- ? staden utarbetar en policy för god gatumiljö
- ? denna policy fokuserar på de gåendes villkor
- ? staden utarbetar en plan för sammanhängande gång- och promenadstråk i de centrala delarna
- ? staden skärper sin övervakning när det gäller den tilltagande användningen av trottoarer för parkering och uppställning av fordon
- ? staden intensifierar sitt arbete med att öka antalet miljöbilar, samt
- ? staden via EU, hos regeringen och berörda myndigheter verkar för strängare avgas- och bullerkrav för vägtrafiken generellt och för de enskilda fordonsslagen, bilar, bussar, lastbilar och motorcyklar

Analys

Kontoret instämmer i tankegångarna i motionen. Alla som bor och vistas i innerstaden är vid något tillfälle gångtrafikanter. Det är därför av största vikt att miljön och förutsättningarna för de gående är bästa möjliga. Detta är också en viktig förutsättning när kontoret genomför olika typer av åtgärder på gatu- och parkmark i innerstaden.

Under den senaste tioårsperioden har många av gatuombyggnaderna i innerstaden primärt varit inriktade på förbättringar för kollektivtrafik och cykeltrafik. Tillgänglighetsprojektet har inneburit stora satsningar på förbättringar för främst personer med gångsvårigheter. De nya cykelbanorna på huvudgatorna har medfört att fordonstrafiken flyttats en bit ifrån de gående men har också omfattat en allmän upprustning av gatumiljön med omläggning av gångbanor, bättre tillgänglighet, komplettering och översyn av belysning etc. Längs de nya stomlinjerna för buss har gångbanorna breddats vid hållplatserna och försetts med nya eleganta väderskydd.

Under tioårsperioden har också ett antal stora projekt genomförts med direkt syfte att förbättra gatumiljön. I vissa fall med ekonomiskt stöd av fastghetsägarna. Som exempel kan nämnas:

- ? Raoul Wallenbergs Torg
- ? Odenplan
- ? Katarina Bangata

- ? Strömgatan
- ? Monteliusvägen
- ? Kungsträdgården-Berzelii Park
- ? Kungsgatan-Stureplan
- ? Sveavägen mellan Sergels Torg och Kungsgatan
- ? Norrmalmstorg
- ? Beridarbansgatan
- ? Sergels Torg
- ? Skeppsbrons kaj
- ? Strandvägskajen
- ? Grev Turegatan
- ? Arsenalsgatan-Blasieholmstorg
- ? Mariatorget
- ? Söder Mälarstrand
- ? S:t Eriksplan (pågående)
- ? Jakobsbergsgatan-Malmskillnadsgränd
- ? Mynttorget

Kontoret har tagit fram en policy för gatumiljön i innerstaden – ”STENSTADENS GATUMILJÖ, råd och riktlinjer vid upprustning och förändring” – som godkändes av gatu- och fastighetsnämnden i maj 2000. Här finns riktlinjer för t ex beläggning, möblering, belysning och konstnärlig utsmyckning för olika typer av innerstadsgator. För varje del av innerstaden finns dessutom en av gatu- och fastighetsnämnden nyligen godkänd trädplan (Södermalm behandlas under innevarande höst).

Inom framför allt cityområdet finns ett antal gator med olika typ av restriktioner mot fordonstrafik. En del har fått en tydlig utformning som prioriterar de gående, andra inte. Kontoret anser att det finns anledning att se över vilka gator i City och på malmarna som på sikt bör prioriteras för de gående genom restriktioner för motorfordonstrafik eller eventuellt enbart genom lämplig utformning.

För ett par år sedan infördes ett nytt vägmärke i vägtrafikförordningen, ”gågata”. Märket innebär att begränsad trafik (varuleveranser, transporter av gods, boende, gäster till hotell längs gågatan o dyl) får trafikera gatan men fordonen får inte föras i högre hastighet än gångfart och fordonsförare har väjningsplikt mot gående. Fordon får inte parkera på annan plats än särskilt anordnade parkeringsplatser. Gågata kan vara en lämplig bestämmelse i innerstaden där transporter till fastigheterna ju oftast är nödvändiga. Gågata bör emellertid vara en ganska exklusiv bestämmelse reserverad för affärgator där vi vill att gångtrafiken ska dominera. Drottninggatan mellan Tegnérgatan och Olof Palmes Gata är den första gatan i Stockholm som blivit ”gågata” enligt den nya förordningen. Den har också dubbelriktats på sträckan. Även om viss olovlig trafik förekommer anser kontoret att den fungerar tillfredsställande. Gående har tagit körbanan i anspråk och uteserveringar har kunnat etableras på de smala gångbanorna.

Även om många förbättringar av gatumiljön har gjorts under senare år finns naturligtvis mycket kvar att göra. Men goda förhållanden för gående är inte

bara en god miljö, trafiksäkerheten och framkomligheten måste vara bra också för de gående. Våra trafiksignaler bör ses över i syfte att minska väntetiden och göra dom bekvämare för gående. Ett utredningsarbete i samarbete med bland annat Lunds tekniska högskola har redan inletts för att hitta nya mer gåendevänliga signalregleringsformer.

I motionen framhålls problem för gående på grund av ökad parkering och uppställning av fordon på gångbanorna. Det finns också andra effekter av en sämre parkeringsmoral som påverkar de gående negativt. Ökande uppställning nära övergångsställen och korsningar försämrar säkerheten. Minskad respekt för lastzoner och parkeringsförbud medför att distributionstrafik oftare måste dubbelparkera och på så vis minskas framkomligheten för motorfordonstrafiken vilket också innebär nackdelar för de gående med ökande utsläpp och stressig körning.

Kontoret tycker det är positivt om staden ökar antalet miljöbilar och kommer att bidra till detta vid förnyelse av fordonsparken. Vi är också positiva till strängare avgas- och bullerkrav men kan inte bedöma om detta är realistiskt för närvarande. Buller- och avgaskrav behöver också samordnas med omvärlden, som vid t ex miljözonsbestämmelserna där Stockholm, Göteborg och Malmö samarbetat för att få fram gemensamma regler.

Kontorets förslag

Detta tjänsteutlåtande överlämnas och återropas som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Gatu- och fastighetsnämnden får i uppgift att ta fram en ”gångtrafikplan” för innerstaden. Den ska omfatta bland annat vilka gator som på kort och lång sikt ska prioriteras för gående, mål och lämpliga åtgärder från säkerhetssynpunkt och policy för behandling av gående i trafiksignaler.

SLUT